

Алдар ДАМДИНОВ: **3 н.**
**"ХҮН БОЛОХО БАГАНАА ГЭХЭ ГҮ,
 АЛИ БАГШАНАРАЙ,
 ГЭРТЭХИНЭЙ
 ҮҮРГЭ ТОН ЕХЭ"**

**Хүдөө
 нютагуудаа
 хэргээл!**

16 н.

Эхэ нютагаа эб хамта мандуулая!

Буряад ҮНЭН

Бүтэдэ арадай сонин

1921 оной
 декабриин
 21-нээ гарана

2012 оной
 октябриин 18
 Четверг

№ 41 (21889)
 (804)

Намарай
 һүүлшын сагаан
 нохой харын 3
 гарагай 5
www.burunen.ru

Буряад Үнэн

Мэдээжэ зоние галерейдээ уринабди!

фото-зураг "Байгал" театрай архивһаа

Буряад үнэн" Хэблэлэй байшан болон Буряадай үндэһэн дуу хатарай "Байгал" театрай хоёр "Буряадай мэдээжэ хүнүүд "Байгал" театрай хубсаһа үмдэбэ" гэнэн хамтын проект танай анхаралда табина. Фото-зурагуудай галерейн түрүүшын хуудаһа Буряадай мэдээжэ журналист, "Буряад үнэн" Хэблэлэй байшанай генеральна директорэй уялгыг дүүргэгшэ Александр Виссарионович Махачкеев наһанайнгаа нүхэр Зоя Николаевнатай нээбэ.

Проектын түрүүшын геройнууд "Айсүүдай" гэнэн хүгжэмэй-хореографическа найруулгын хубсаһа үмдэбэ. "Айсүүдай" гэжэ Ольхон буряадуудай ёохор

наадые Россиин Федерациин соёлой габьяата ажал ябуулагша Дандар Бадлуев найруулан табяа юм. Урдын урда сагта эдир залуу хүүхэдые ямаршые инаг дуран бэшэ, харин олзо оршын түлөө баян айлай хүбүүндэ хадамда үгэдэг заншалтай байгаа. "Байгал" театрай найруулгада эгээл энэ ёһо заншалай үйлэ харуулагдана.

Фото-зурагуудай галерейдэ Буряадай мэдээжэ зон, политигууд, олзын хэрэг эрхилэгшэд, суута тамиршад, соёл ба искусствын ажал ябуулагшад, одото артистнар хабаадаха юм.

Цырегма САМПИЛОВА.

БУРЯАД РЕСПУБЛИКЫН АРАДАЙ ХУРАЛАЙ ХҮДЭЛМЭРИИН ТҮСЭБ

2012 оной октябриин 15-19 болотор

I. БУРЯАД РЕСПУБЛИКЫН АРАДАЙ ХУРАЛАЙ ТҮРҮҮЛЭГШЭ М.М.ГЕРШЕВИЧЭЙ ДЭРГЭДЭ ҮНГЭРГЭГДЭХ ТҮСЭБЛЭЛГЫН ЗҮБЛӨӨН

Зүблэхэ зүйл:
1. Арадай Хуралай хороонуудай 2012 оной октябриин 8-һаа 12 хүрэтэр дүүргэһэн хүдэлмэри тухай мэдээсэл (элидхэлшэд: хороонуудай түрүүлэгшэнэр)

15.10. 11.00 Арадай Хуралай бага танхим

2. Арадай Хуралай 2012 оной октябриин 8-һаа 12 хүрэтэр үнгэргэгдэһэн хэмжээ ябуулганууд тухай эмхидхэлэй таһагай мэдээсэл (элидхэлшэ О.А.Бадлуев)

3. Арадай Хуралай хиналтын документнуудые гүйсэдхэлгын байдал тухай эмхидхэлэй таһагай мэдээсэл (элидхэлшэ О.А.Бадлуев)

4. Буряад Республикын хуулинуудые федеральна хуули ёһонуудтай зохилдуулгын хойноһоо хиналта тухай (элидхэлшэ О.А.Бадлуев)

5. Арадай Хуралай 2012 оной октябриин 15-һаа 19 хүрэтэр түсэблэһэн хэмжээ ябуулганууд тухай (элидхэлшэ О.А.Бадлуев)

6. 2012 оной октябриин 8-һаа 12 хүрэтэр Хуули ёһоной управлений дүүргэһэн хүдэлмэри тухай мэдээсэл (элидхэлшэ А.И.Ускова)

7. 2012 оной октябриин 8-һаа 12 хүрэтэр Мэдээсэлэй-шэнжэлгын управлений дүүргэһэн хүдэлмэри тухай мэдээсэл (элидхэлшэ Э.Б.Намдакова)

8. Арадай Хуралай ажал ябуулга тухай республикын хэблэлнүүдтэ 2012 оной октябриин 8-һаа 12 хүрэтэр олондо мэдээсэл тараадаг хэрэгсэлнүүдтэ толилогдоһон материалнуудай шэнжэлэл тухай тусхай таһагай мэдээсэл (элидхэлшэ С.Б.Хайдапова)

II. БУРЯАД РЕСПУБЛИКЫН АРАДАЙ ХУРАЛАЙ ХОРООНУУДАЙ ЗҮБЛӨӨНҮҮД

Буряад Республикын Арадай Хуралай Бюджетэй, налогуудай болон финансын талаар хороон (түрүүлэгшэнь Ц-Д.Э.Доржиев)

Зүблэхэ зүйл:
"Буряад Республикын Арадай Хуралай ээлжээтэ гушадахи сессидэ зүбшэн хэлсэлгэдэ оруулагдаха асуудалнууд
16.10 13.00 Арадай Хура-

лай бага танхим

Буряад Республикын Арадай Хуралай Гүрэнэй байгуулалтын, нютагай өөһэдэн хүтэлбэрин, хуули ёһоной болон гүрэнэй албанай асуудалнуудай талаар хороон (түрүүлэгшэнь А.С.Скосырская)

Зүблэхэ зүйл:
"Буряад Республикын Арадай Хуралай ээлжээтэ гушадахи сессидэ зүбшэн хэлсэлгэдэ оруулагдаха асуудалнууд
18.10 14.00 Арадай Хура-лай бага танхим

Буряад Республикын Арадай Хуралай Регионууд хоорондын, үндэһэтэнэй асуудалнуудай залуушуулай политикын, ниитын болон шажан мүргэлэй нэгдэлнүүдэй талаар хороон (түрүүлэгшэнь В.Р.Булдаев)

Зүблэхэ зүйл:
"Буряад Республикын Арадай Хуралай ээлжээтэ гушадахи сессидэ зүбшэн хэлсэлгэдэ оруулагдаха асуудалнууд
17.10 10.00 каб.212

Буряад Республикын Арадай Хуралай Социальна политикын талаар хороон (түрүүлэгшэнь А.Т.Стопичев)

Зүблэхэ зүйл:
"Буряад Республикын Арадай Хуралай ээлжээтэ гушадахи сессидэ зүбшэн хэлсэлгэдэ оруулагдаха асуудалнууд
17.10 10.00 Арадай Хура-лай бага танхим

III. БУРЯАД РЕСПУБЛИКЫН АРАДАЙ ХУРАЛАЙ – АППАРАДАЙ ХҮТЭЛБЭРИЛЭГШЫН УЯЛГАНУУДЫЕ САГ ЗУУРА ДҮҮРГЭГШЭ В.Г.ТАРХОВАЙ ДЭРГЭДЭ ҮНГЭРГЭГДЭХ ХҮДЭЛМЭРИЛГЫН ЗҮБЛӨӨНҮҮД

Зүблэхэ зүйл:
1. Буряад Республикын Арадай Хуралай 2012 оной октябриин 15-һаа 19 хүрэтэр болотор түсэблэһэн хэмжээ ябуулганууд тухай
15.10 13.30 Арадай Хуралай бага танхим

2. Буряад Республикын Арадай Хуралай хиналтын документнуудые гүйсэдхэлгын байдал тухай

3. Элдэб асуудалнууд
БУРЯАД РЕСПУБЛИКЫН АРАДАЙ ХУРАЛАЙ ХОРООНУУДА

Буряад Республикын Арадай Хуралай Бюджетэй, налогуудай болон финансын талаар хороон (түрүүлэгшэнь Ц-Д.Э.Доржиев)

Нүүдэл хүдэлмэрилгын зүблөөн:
Зүблэхэ зүйл:
Улаан-Үдэ хотодо спортивна байшангуудые хэрэглэхэ тухай
16.10 15.00 Улаан-Үдэ хото
Зүблэхэ зүйл:
"2013, 2014 болон 2015 онуудай түсэблэгын хугасагай республикын бюджет тухай" Буряад Республикын хуулиин түлэб тухай
19.10 10.00 каб.235

Буряад Республикын Арадай Хуралай Гүрэнэй байгуулалтын, нютагай өөһэдэн хүтэлбэрин, хуули ёһоной болон гүрэнэй албанай асуудалнуудай талаар хороон (түрүүлэгшэнь А.С.Скосырская)

Зүблэхэ зүйл:
"Россиин Федерациин эрхэтэдэй хунгуулиин эрхэнүүдэй болон референдумдэ хабаадаха эрхын гол лаб хангалтанууд тухай" Федеральна хуулида, «Политическэ партинууд тухай» Федеральна Хуулида хубилалтануудые оруулха тухай" 2012 оной октябриин 2-ой 157-дохи дугаарай Федеральна хуулиин ёһонуудые бэелүүлгэ тухай" гэхэн темээр "дүхэриг-шэрээгэй" зүблөөндэ бэлдэлгэ.

Буряад Республикын Арадай Хуралай Газарай асуудалнуудай, аграрна политикын болон эд хэрэглэлгын дэлгүүрэй талаар хороон (түрүүлэгшэнь В.А.Павлов)

Зүблэхэ зүйл:
"Газар тухай" Буряад Республикын Хуулиин наймадахи статьяда хубилалтануудые оруулха тухай" Буряад Республикын хуулиин түлэб тухай
15.10. 15.00 каб.119

Зүблэхэ зүйл:
"Буряад Республикын дэбисхэртэ яармагуудые эмхидхэлгэ тухай" Буряад Республикын Арадай Хуралай Сөвөдэй зүблөөндэ бэлдэхэ тухай
19.10 10.00 каб.119

Нүүдэл хүдэлмэрилгын зүблөөн:
Зүблэхэ зүйл:
Эд хэрэглэлгын дэлгүүрэй талаар

Буряад Республикын хуули ёһонуудые бэелүүлгын зарим асуудалнууд тухай
18.10 Бэшүүрэй аймаг

Буряад Республикын Арадай Хуралай Регионууд хоорондын, үндэһэтэнэй асуудалнуудай залуушуулай политикын, ниитын болон шажан мүргэлэй нэгдэлнүүдэй талаар хороон (түрүүлэгшэнь В.Р.Булдаев)

Зүблэхэ зүйл:
"Буряад Республикын дэбисхэртэ ниитын хэмжээ ябуулгануудые үнгэргэхэ зарим тэды асуудалнууд тухай" Буряад Республикын хуулиин түлэб тухай
15.10 14.00 каб.212

Зүблэхэ зүйл:
"Буряад Республикада залуу бүлэнүүдые гүрэнэй талаһаа дэмжэхэ тухай" Буряад Республикын хуулиин түлэб тухай
16.10 14.00 каб.212

Зүблэхэ зүйл:
"Гүрэнэй залуушуулай политика тухай" Буряад Республикын Хуулиие бэелүүлгын ябаса тухай" гэхэн темээр "дүхэриг-шэрээгэй" зүблөөндэ бэлдэхэ тухай
19.10 14.00 каб.212

Буряад Республикын Арадай Хуралай Социальна политикын талаар хороон (түрүүлэгшэнь А.Т.Стопичев)

Зүблэхэ зүйл:
"2013 ондо коммунальна хангалтануудай түлбэрин нэмэһэнтэйнь дашарамдуулан гаргашануудые хүсэлдүүлгэ тухай" Буряад Республикын хуулиин түлэб тухай
15.10 15.00. каб.218

Буряад Республикын Арадай Хуралай экономика политикын, байгаалиин нөөсөнүүдые хэрэглэлгын болон оршон тойронхине хамгаалалгын талаар хороон (түрүүлэгшэнь В.Г.Ирильдеев)

Зүблэхэ зүйл:
"Буряад Республикада инновационно ажал ябуулга тухай" Буряад Республикын хуулида хубилалтануудые оруулха тухай" Буряад Республикын хуулиин түлэб тухай
17.10 14.00 каб.203

Эльвира ДАМБАЕВА оршуулба.

Хүдөөгэй һонин

ҮБГЭД, ХҮГШЭДЫЕ БАЯРЛУУЛХАДА – БУЯН

Октябриин түрүүшын хонгор дулаахан үдэрнүүдтэ Захааминда Наһатайшуулай Уласхоорондын үдэртэй дашарамдуулан, Захааминай аймагай 85 жэлэй ойн баярта зорюулһан үргэн олонийтын хабадалгатай, бүгэдэ зоной найр наадан үргэн дэлсэтэйгээр үнгэрбэ.

Закаменск хотын Соёлой ордондо "Авторнуудай шүлэгүүд болон дуунуудые эрхим гүйсэдхэгшэд" гэхэн конкурс ехэ наһатайшуулай дунда үнгэрбэ. Эндэ аймагай больницын диспансерэй ахалагша врач А.В.Сулимын,

поэтесса Р.Б. Намжиловагай, Е.Т.Горских гэгшэдэй түрэл тоонтоёо, эжы абаяа, үетэн нүхэдөө магтаһан найхан шүлэгүүд, Захааминай уран-найханай коллективүүдэй ветеран, дуушан С.Ахматова, Д.Тугаринов, Р.Шелкунова болон бусад уян сэдхэлэй нэргэмээр найхан дуунуудые дуулажа, олоние баясуулаа. Хамта дээрээ 17-18 конкурсын илагшадта баглаа сээсүүд, дипломууд, бэлгэсэлэг, мүнгэн шангууд барюулагдаба.

Аймагай түбтэ ажаһуудаг, 85 дээшэ наһатай дайнай болон ажалдай ветерануудта, хамта дээрээ 100 наһатайшуулда аймагай гул-

ваагай, депутатуудай Сөвөдэй хүндэлэлэй бэшэг гарай бэлэгтэй гэр бүридэнь ябажа барюулагдаһан юм.

Мүн тэдэ үдэрнүүдтэ хотын эмхи зургаануудай олзын хэрэг эрхилэлгын, албан зургаануудай коллективүүд, предпритинууд шефскэ харгалзалга эрхилдэг пенсионернүүдэйнгээ бүлэгүүдые урижа, бэлэг сэлэг барюулаа, сайлуулаа, наһатайшуулай гэр бүлэдэнь ошожо, амаршалаа.

Далахайн, Санагын, Хамнин, Михайловкын, Ехэ-Цахирай, Баян-Голой, Үлэгшэнэй, Харасагай муниципальна захиргаанууд мүн лэ ветерануудые баясуулба.

Эдэ үдэрнүүдтэ аймагай

уран-найханай коллективүүд, арадай театр болон бусад эмхинүүд үргэн дэлсэтэй ажал ябуулжа, Далахайһаа эхилээд, Захааминай нангин боһого Хайсагал-Харасай хүрэтэр концерт наада табиба. Үлэгшэнэй "Тэрэнги", ансамбль "Санага", дуу хатарай ансамбль "Закамна", Дүтэлүүрэй эдиршүүлэй дуу хатарай "Зэмхэ сээг" ансамбль, арадай театр, Цахирай үхибүүдэй жэшээтэ "Ургы" ансамбль, Михайловкын хургуулиин "Тонус" үндэр наһатанай үндэр сэгнэлтэдэ хүртэбэ.

Захааминай аймагай ветерануудай Совет аймагай, Закаменск хотын, хүдөөгэй

муниципалитетүүдэй толгойлогшонорто, аймагай соёлой мэргэжэлтэдтэ, Н.П.Тарбаевта, Д.С. Гармаевта, С.С.Санжитова болон бусад хүдөөгэй мэргэжэлтэдтэ халуун баярые хүргэжэ, ажалдань амжалта, наһанай жаргал, гэр бүлэдэнь амгалан тайбаниие хүсэнэ.

Үтэлжэ ябаһан үбгэд, хүгшэдые, Үдэжэ ябаһан үри хүүгэдые Баярлуулха гээшэ - нэгэ буян Гэжэ үндэр наһатамнай маанадые хургадаг.

Аймагай ветерануудай Совет.

Буряад Республикын Правительствын "сэхэ утаһан"

БУРЯАД ОРОНДО АЯНШАЛГА ХҮГЖӨӨЛГЭ ТУХАЙ

Буряад орондо аяншалга хүгжөөлгэ тухай асуудалар «Буряад үнэн» Хэблэлэй байшанда Правительствын "сэхэ утаһан" үнгэрөө. Буряад ороной Аяншалгын агентствын хүтэлбэрлэгшэ Людмила Бато-Жаргаловна Максанова "сэхэ утаһаар" табиһан асуудалнуудта харюусаа.

- Буряад орон хадаа түүхэ, улыгэр домогоор ехэ баян газар. Өөрын онсо шарайтай буряад шэмээшэг яһатанай заншал элбэг ха юм. Юүндэ тэдэ бүгэдэ хүсэд бүрин аяншалгын ажалда хэрэглэгдэнэгүй гээшэб?

- Туроператорнууд Буряад ороной түүхэтэ баримтанууд, улыгэр домогууды хэрэглэн, аяншалагшадта мэдээсэлнүүды үгэдэг. Магад, бүхы мэдээсэлнүүды бултые хэрэглэнэгүй. Зүүн Сибириин соёлой академитэй сүг ажалаа ябуулдаг. Аяншалагшадтай болон олон зоной ябадаг, суглардаг газарнуудаар архитектурна барилганууды зохёохы оролдодог. Тэдэ газарнуудта үндэһэтэнэй шарай байха ёһотой. Хэрбээ бидэ шэмээшэг яһатанай гоё хайханаар шэрдэһэн гэрнүүды мүнөө үеын сайдингга оруулжархёо хаамнай, нюур шарайгүй болошохо. Яагаад материально-техничекэ үндэһэ хайжаруулха тухай ехэ бодомжлохо хэрэгтэй.

Туризм - аяншалга хадаа олон шэглэлэй бүридэмэл ажал гээшэ, харгы, унаа, наймаа, түүхэ, соёл болон бусад элдэб халбаринууд хабадуулагдадаг. Эдэ бүгэдэ нэгдэн, Буряад орондо соёлой талаар амаруулха ёһо журам эмхидхэгдэхэ бшуу. Эдэ бүгэды нэгдүүлэн, хамтаруулан, гүрэнэй талаар дэмжэгдэхэ ёһотой.

- Тыва, Хальмаг оронуудта президент болон засаг түрэ ехэ мүнгэн тэдхэмжэ буддын шажанай шүтөөнэй дүрэ хүрэгүүды бодхоолгондо үгэнэ. Юүндэ манай республикада энэ талаар дэмжэгдэнэгүйб?

- Танай энэ ханамжатай зүбшэхэ аргагүйб. Юуб гэхэдэ, Буряад Республикын правительство шажан мүргэлэй хүгжэлтэдэ, тэдэнэй барилга болон элдэб хэмжээ ябуулгануудта мүнгэн зөөриин тэдхэмжэ онсо программын шугамаар һомолдог. Жэшэнь, Тамчын дасанай болон Воскресенскэ хүмын һэльбэн шэнэлэгые һомолоо. Тэрэшэлэн, шажан мүргэлэй хэрэгтэ тэдхэмжэ үгтэжэл байдаг. Гансал олондо мэдээсэл тараадаг эмхинүүдтэ энээн тухай мэдээсэл багаар дуулгагдана, магад.

- Аяншалагшад Сөведүүдэй талмай, оперо болон баледэй театр, фонтан тойрон ябажа сэнгэнэ. Теэд тэндэ юу харахаб даа, наада дэлгэхэ аркаһаа бэшэ юу үзэхэб? Түб талмай дээрэ гоё хайхан дасан-музей байгуулаа хаа, яаха юм?

- Манда танилсуулга-шэнжэлэлгын турнууд эмхидхэгдэдэг. Та манай ажалшадтай ябажа, түүхэтэ һонин ханамжа, дурадхалнуудаа хэжэ, туһалаа хаатнай, ехэ дуратай байнабди. Ямар газарта ямар һонин юумэ түхээржэ, аяншалагшадта һонирхуулха тухай ажал ябуулалсахыетнай уринабди. Телефонно орхигты.

- Би Горячинскын курортдо амархадаа, Новокузнецк хотын депутаттай уулзааб. Тэрэ хүн Горячинскын модон, хуушанай гэр байшанууды ехэтэ хайхашаагаад, "социализмын үеын хэһэгхэн мэтэ энэ газар энэ

хэмдэнь үлөөгит" гэжэ гуйгаа. Юуб гэхэдэ, мүнөө сагта евро-стандартаар бүхы юумэн һэльбэн шэнэлэгдэнэ. Анхан сагай модон гэртэй, носогдоогүй байгаалитай Байгал шарайгаа алдаа. Энэ талаар юу хэлэхэ байнат?

- Горячинск экономика талмай бүридэлдэ ороно. Тэрэнэй ёһоор, Байгалда гурбан портово бүридэлнүүд байха ёһотой. Турка, порт Байгал болон Хойто Байгал гээд. Уһаар харилсадаг харгы нээгдэжэ, Ольхон Турка хоёрой хоорондо онгосоор ябадаг түргэн харгытай болгодохо. Энэ рекреационно зонын эгээл ехэ баялигынь - Горячинск болоно. Эндэ сэбэр уһан, эмшэлдэг шабар, ой модон, гоё хайхан байгаали, хуу би. Гансал санитарно-гигиеническэ бүридэлэй ёһо гуримаар амарагшадтай үндэр сэнгэлтэ абажа шаданагүй. Курорт хадаа гүрэнэй гү, али үмсын зөөри бэшэ, профсоюзүүдтай мэдэлэй. Тиимэхэ мүнгэн тэдхэмжэгүйгөөр, түргэн мүрөөр Европын стандарт-

да оруулагдахагүйл даа. Горячинск тухай амарагшадтай ханамжа экономика онсо талмай ханамжалха Сөведэй зүблөөнэй хараада табихаб. Гэбэшэ тэндэ ехэ заһабарилгын, һэльбэн шэнэлэлгын ажалнууды ябуулха ёһотой.

- Гильбэрын дунда һургуули "Тропой Чингисхана" гэхэн проект бэлдэжэ, грант шүүгээ, "Хүнүүдэй хото" гэхэн проект анхармаар. Эдэ бүгэдэ һонин ханамжанууды хүгжөөбэл, аяншалагшадтай анхарал татамаар...

- Зүб лэ даа, зүгөөр элдэб проектүүды бэлүүлжэ эхилхын тула заабол энэ бүгэды бэлүүлжэ үмсын хэрэг эрхилэгшэ байха ёһотой. Элдэб ханамжа, мэдүүлгэ оруулагшад олон. Теэд тэдэниие бэлүүлхэ, арад зондо эдэ бүгэды дурадхаха хүн - олзын хэрэг эрхилэгшэ олдоногүй. Гүрэнэй талаар мүнгэн зөөриин тэдхэмжэ, дэмжэлтэ үмсын гүрэнтэй хамтаран эрхилжэ проектүүдтэ, илангаяа туризмын хэрэгтэ шэглүүлэгдэдэг гуримтай юм.

- Буряад ороной аяншалгын гол шэглэл Азиин түхэлэй байбал, һайн бэлэй. Хотын түб газраар буддын шажанда хабаатай үзэмжэ үгы.

- Дээдэ-Онгостойдо ямар гоё хайхан талмай байна гээшэб!

- Би түб талмайнууды хэлэнэб.

- Теэд тэндэтанай ямар хайхан фонтан байна гээшэб? Барселона хотын фонтантай айлшад жэшээлдэг... Танай хэлэһэн ханамжанууды Улаан-Үдэ хотын захиргаанда заабол дамжуулхаб.

- Айлшад болон аяншалагшадтай ерэхэдэ, буряад арадай ёһо заншал харуулһан талмай Ацагат нотагта бии. Юүндэ Ивалгада иимэ түб үгы гээшэб?

- Аймаг бүхэн өөһэдын хүгжэлтын концепци баримталха ёһотой. Гансал аймаг бүхэн урданай заншалаар ажалаа хүтэлбэрлэжэ һурашанхай. Жэшэнь, Түнхэнэй аймагайхидта хэлээ һэм: "Танай аймагта хүдөө ажахы болон аяншалга хоёры эрхилхээр. Тэндэ үйлэдбэри, наймаанай халбаринууд олон ажалшадтай, харин аяншалгын таһагта ори гансахан мэргэжэлтэн, тэрэ үдэр бүриин саарһа дансын тоосооной ажалда диилдэжэ, аяншалга хүгжөөхэ хэрэгтэ хүсэ шадальнь хүрэнгүй". Бидэ Ивалгын аймагтай зүблөө хэбди, тэдэнэр хүгжэлтын концепци эльгээгээ, тэрэниие шалгаад, дутуу дундануудынь заһаад, һөөргэнь эльгээгээбди. Тэндэ түрүүн газар үгөөд, һүүлдэнь түсэб руугаа шагаадаг шэнги. Олон модон гэрнүүд хүгжэлтын ямаршы хараа бодолтой зохилдуулангүй баригданхай. Аяншалагшадые һонирхуулхаар газарнууды тэмдэглэжэ, һайн харгын түсэбтэй тааралдуулан, болбосон газарнууды түхээрхэ хэрэгтэй. Хягтынхид хоёрдохи жэлээ болбосоруулгын программаар түрүү һуурида гарана. Юуб гэхэдэ, тэдэнэр аяншалгын ажал эрхилдэг операторнуудтай, Зүүн Сибириин соёлой академитэй хэлсэжэ, аяншалгын таарама харгы бэлдэжэ, тэрэнэ амарагшадтай болон аяншалагшадтай анхарал татахаар зохёогоо. Тиигэжэ аймаг бүхэн өөһэдынгөө хүгжэлтын газар, талмайнууды элирүүлжэ ёһотой. Ацагат тухай хэлэбэл, эндэ сагай эрилтээр үмсын хэрэг эрхилэгшэ байжа, бүхы ажал хүгжөө. Иимэ хэрэгтэ заабол урагшаа ханамжатай олзын хэрэг эрхилэгшэд байха ёһотой гэжэ дахин дабтаһуу.

"Сэхэ утаһанай" хөөрэлдөө Цырегма САМПИЛОВА бэшэжэ абаба.

Понедельник, 22

ПЕРВЫЙ КАНАЛ

Table with 2 columns: Time and Program Name. Includes programs like 'ДОБРОЕ УТРО', 'ЖЕНСКИЙ ЖУРНАЛ', 'РОССИЯ'.

Table with 2 columns: Time and Program Name. Includes programs like 'ВЕСТИ. ДЕЖУРНАЯ ЧАСТЬ', 'КРОВИНУШКА', 'КУЛЬТУРА'.

КУЛЬТУРА

Table with 2 columns: Time and Program Name. Includes programs like 'ЕВРОНЬЮС', 'НАБЛЮДАТЕЛЬ', 'АРИГ УС'.

АРИГ УС

Table with 2 columns: Time and Program Name. Includes programs like 'НЕОБЪЯСНИМО, НО ФАКТ', 'ВСЯ БУРЯТИЯ'.

Table with 2 columns: Time and Program Name. Includes programs like 'ВСЯ БУРЯТИЯ. ПОГОДА', 'ОХОТНИКИ ЗА МОНСТРАМИ', 'ТИВИКОМ'.

ТИВИКОМ

Table with 2 columns: Time and Program Name. Includes programs like 'БАЙКИ В БАНЬКЕ', 'В ТЕМЕ. ЛУЧШЕЕ', 'АРИГ УС'.

Table with 2 columns: Time and Program Name. Includes programs like 'ПОБЕГ АРТУРА ДОДЖЕРА', 'УТУМАТА', 'СТС «БАЙКАЛ»'.

СТС «БАЙКАЛ»

Table with 2 columns: Time and Program Name. Includes programs like 'МЕТЕОМИКС НА СТС-БАЙКАЛ', 'ДАЕШЬ, МОЛОДЕЖЬ!', 'ТИВИКОМ'.

Table with 2 columns: Time and Program Name. Includes programs like 'КИНО В ДЕТАЛЯХ', 'НТВ УТРОМ', 'ПРОКУРОРСКАЯ ПРОВЕРКА'.

5 КАНАЛ

Table with 2 columns: Time and Program Name. Includes programs like 'ПОСЛЕДНИЙ ГРИЗЛИ', 'УТРО НА 5', 'РОССИЯ'.

Вторник, 23

ПЕРВЫЙ КАНАЛ

Table with 2 columns: Time and Program Name. Includes programs like 'ДОБРОЕ УТРО', 'ЖЕНСКИЙ ЖУРНАЛ', 'РОССИЯ'.

Table with 2 columns: Time and Program Name. Includes programs like 'ВСЕ БУДЕТ ХОРОШО!', 'ВЕСТИ. ДЕЖУРНАЯ ЧАСТЬ', 'КУЛЬТУРА'.

КУЛЬТУРА

Table with 2 columns: Time and Program Name. Includes programs like 'ЕВРОНЬЮС', 'НАБЛЮДАТЕЛЬ', 'АРИГ УС'.

Table with 2 columns: Time and Program Name. Includes programs like 'ВСЯ БУРЯТИЯ. ПОГОДА', 'ОХОТНИКИ ЗА МОНСТРАМИ', 'ТИВИКОМ'.

ТИВИКОМ

Table with 2 columns: Time and Program Name. Includes programs like 'БАЙКИ В БАНЬКЕ', 'В ТЕМЕ. ЛУЧШЕЕ', 'АРИГ УС'.

Table with 2 columns: Time and Program Name. Includes programs like 'КАК СКАЗАЛ ДЖИМ', 'СТРОГО НА ЮГ', 'СТС «БАЙКАЛ»'.

СТС «БАЙКАЛ»

Table with 2 columns: Time and Program Name. Includes programs like 'МЕТЕОМИКС НА СТС-БАЙКАЛ', 'ДАЕШЬ, МОЛОДЕЖЬ!', 'ТИВИКОМ'.

Table with 2 columns: Time and Program Name. Includes programs like 'КАК СКАЗАЛ ДЖИМ', 'СТРОГО НА ЮГ', 'НТВ УТРОМ'.

5 КАНАЛ

Table with 2 columns: Time and Program Name. Includes programs like 'КАК СКАЗАЛ ДЖИМ', 'СТРОГО НА ЮГ', 'РОССИЯ'.

Среда, 24

ПЕРВЫЙ КАНАЛ

Table with 2 columns: Time and Program Name. Includes programs like 'ДОБРОЕ УТРО', 'ЖЕНСКИЙ ЖУРНАЛ', 'РОССИЯ'.

Table with 2 columns: Time and Program Name. Includes programs like 'ПУСТЬ ГОВОРЯТ', 'ВРЕМЯ', 'КУЛЬТУРА'.

«РОССИЯ»

Table with 2 columns: Time and Program Name. Includes programs like 'УТРО РОССИИ', 'НАБЛЮДАТЕЛЬ', 'АРИГ УС'.

Table with 2 columns: Time and Program Name. Includes programs like 'ЕФРОСИНЯ. ТАЁЖНАЯ ЛЮБОВЬ', 'КРОВИНУШКА', 'ТИВИКОМ'.

КУЛЬТУРА

Table with 2 columns: Time and Program Name. Includes programs like 'ЕВРОНЬЮС', 'НАБЛЮДАТЕЛЬ', 'АРИГ УС'.

Table with 2 columns: Time and Program Name. Includes programs like 'ЛЕБЕДЕВ ПРОТИВ ЛЕБЕДЕВА', 'МЦХЕТА. ЧУДЕСА СВЯТОЙ НИНЫ', 'СТС «БАЙКАЛ»'.

АРИГ УС

Table with 2 columns: Time and Program Name. Includes programs like 'ВОСТОЧНЫЙ ЭКСПРЕСС', 'УТРЕННЕЕ ШОУ 'ТЭЦ-3'', 'ТИВИКОМ'.

Table with 2 columns: Time and Program Name. Includes programs like 'ОХОТНИКИ ЗА МОНСТРАМИ', 'ОЗОРНЫЕ АНИМАШКИ', 'ЖЕНСКАЯ ЛИГА'.

Буряад-монголшуудай бүхэдэлхэйн харилсаан

АРАДАЙ ДУУШАН СОГТЫН ДОЛЖОН БУРЯАД ОРОН АЙЛШАЛХАНЬ

2013 оной январь нара соо, Сагаалганай урда тээ, Буряад орон руу Шэнэхээн нютагай буряад алдарта дуушан Согтын Должон айлшалан ерэхэ түсэбтэй.

Согтын Должон хадаа Хүлэн-Бүирэй Ажал мэргэжэлэй дээдэ хургуулийн Урлигай ангиин уртын дуунай багша, Дэд-профессор болоно. Хүгжэм дуунда залуушуулые хургахын хажуугаар тэрэ өөрөө элдэб харалгануудта эдэбхитэй хабаадажа, үндэр амжалта туйладаг. Амжалтануудыень нэрлэбэл, Монгол уласта 2010 ондо Соёл урлигай тэргүүнэй ажалтанай медальда хүртөө. Үбэр-Монголой хүдэлмэрийн баатар гэжэ тэмдэгтэ хүртэһэн. Хитадай арадай дуунай урилдаанай мүнгэн медаль абаһан, 2004 оной "Алтаргана" нааданай алтан медальда хүртөө.

Согтын Должон 1984 оной 9 нараһаа 1988 оной 7 нара болотор Үбэр-Монголой Ехэ хургуулийн Урлигай таһагай уртын дуунай ангида хуража гараа. Хүн бүхэнэй наһанда ажабайдалай үнэн харгы зааһан багша байдаг. Согтын Должоной багша тухайнь онсо тэмдэглэлтэй. Багшань гэбэл, Үбэр-Монголой монгол арадай дуунай хатан дуушан гэжэ тодорһон суута Буян-Дэлгэр болоно. 1955 ондо Польшын Варшава хотодо болоһон Дэлхэйн залуушуулай 5-дугаарай найрта алтан медальда хүртэһэн дуушан Буян-Дэлгэр Хитад гүрэндэ мэдээжэ.

Должон 1988 онһоо мүнөө болотор Хүлэн-Бүирэй урлигай хургуулида, Хүлэн-Бүирэй арадай уртын дуунай багшаар ажаллажа, зуу гаран хурагшадые хүмүүжүүлээ. Хурагшадын мүнөө Уласай дотор болон хари гүрэндэ мэдээжэ болонхой, нэрэ хүндэтэй ябана. Хүлэн Бүирэй аймагай үндэһэтэдэй хургуули үргэдхэжэ, Ажалай мэргэжэлэй дээдэ хургуули болонхой. Тэндэ урлигай ангиин багшаар Согтын Должон хүдэлнэ. Хэдэн олон жэлэй туршада ажаллаха үедөө хэды олон хурагшадые арадай дуунда хургааба даа. хурагшадын бүхы Үбэр-Монголой олон газарта дуушанаар ажаллажа байна.

Жэшээлэн нэрлэбэл, манай гүрэндэ мэдээжэ Бабуудоржын Сэсэгмаа дуушан 1994 ондо Урлигай хургуули дүүргээд, Үндэһэтэнэй ехэ хургуулида шалгаржа ороод, мүнөө Үбэр-Монголой дуу бүжэгэй хүрээлэндэ ажаллана. Бүтидэй Дондог мүнөө дуу, хатарай "Байгал" театрта хүдэлжэ байна. Барга яһатан Танаа гэжэ басаган Үбэр-Монголой дуу зүжэгэй хүрээлэндэ дуушанаар ажаллана. Баһал барга яһатан Улаан-Сэсэг, уртын дуушан, Хүлэн-Бүирэй үндэһэтэнэй дуу бүжэгэй хүрээлэндэ дуушанаар хүдэлнэ.

Согтын Должон хадаа мүнөө үедэ буряад арадай дуунуудай 2 диск бэлдэжэ байна. Энэ хэрэгтэнэ нютагай захиргаан, хоёр зүүн, баруун номоной засаг болон түмэн арад ехэ туһа хүргэжэ байна. Нэгэ диск соонь буряад арадай уртын 14 дуун согсологдобо, харин нүгөөдэ диск соонь үбэлэй ба зунай хаһада буряад арадай ажаһуудал, байдал зураглаһан клип-үзэгдэлнүүдтэй хэдэн дуунууд оруулагдаха. Тиигэжэ эдэ хоёр диск-альбомуудаа Согтын Должон Буряад орон руу асаржа, ехэ танилсуулга хэжэ, концерт наада дэлгэн, Могой жэлээ угтаһан Сагаан харын Сагаалганай найрта бэлэг бариха хүсэлэнтэй. Дуунуудай дискнүүдээ Хитад гүрэндэ бүтээхэ. Харин диск соо ороһон дуунуудай үгэнүүдыень согсолбори болгон, хуушан монгол ба буряад хэлэн дээрэ Улаан-Үдэдэ хэблэхэ хүсэлэнтэй.

Должоной наһанай нүхэр хилгана бодонгууд омогой Палын Арсаланай Аюшын Жабын Мүнхын Балдандоржо Хүлэн Бүир аймагай зүүн номоной захиралтада ажаллай талаар хамгаалгын эмхидэ ажалладаг. Тэдэнэй Бальжан хүбүүнийн 2004 ондо Бээжэн хотодо үнгэрһэн Хитад Уласай хүүгэдэй 2-дугаар дуунай урилдаанда алтан медальда хүртэһэн. 2005 ондо Бальжан Хитадай Шэньжэнь хотодо үнгэрһэн Үбэр-Монголой Сагаан харын нааданда «Алтаргана» гэжэ дуу дуулаад шалгараа. 2006 ондо Улаан-Үдэ хотодо болоһон «Алтаргана» фестивалиин хүүгэдэй дунда "Абын захяа" гэһэн арадай дуу дуулажа, алтан медальда хүртөө. 2010 ондо Шанхай хотын дуу урлигай Ехэ хургуулида 5 жэлэй ангиин

2-дохи курсда хуража байна. Ганса хүбүүндээ угаа дамжуулаа бэшэ, монгол үгсаатанай болон олон ондоо яһатанай залуу хүргые урданай дуунуудта хургажа ябаһан үндэр хэмжээнэй багша, буряад дуунай

хүгжэлтэдэ өөрынгөө ехээн хубитаяа оруулжа байһан дээдэ гарай дуушан Согтын Должоной дэлгэхэ концерт наадые Буряад орон хүлээн абахаар бэлэн байгаал ёһотой.

Уран шүлэгэй дали дор

ЗУГААЛАЙ НАЙХАН НЮТАГАЙ ЖАРГАЛ ОЛЗОБОЕВА

Үни холын домог түүхээр элбэг баян, үргэн уужам Агын талын эгэл найхан үзэсхэлэнтэ нютагуудай нэгэн, зугаатай, хүхиюутэй Зугаалайда Жаргал Олзобоева малшан аилай бүлэдэ түрэнэн юм. 1963 ондо солотой суутай Зугаалайн дунда хургуулида ороһон, 1973 ондо амжалтатайгаар түгэсхэһэн байна.

Тэрэ үедэ партиин, комсомолой уряалаар хүдөө нютагуудта залуушуулай хонин ажалай бригаданууд бии боло. Зугаалай нютагай комсомол-залуушуулай хонин ажалай «Ленинец» гэжэ бригада ажалаа эхилээ. Жаргал

Олзобоева тэрэ бригадынгаа комсоргоор хүдэлһэн байна. 1974-75 онуудта сельсоведэй депутат ябаа, 1975 ондо окружной хунгуулийн комиссийн гэшүүн байхадаа, Агын аймагай Согто-Хангилай түрүүлэгшэ Дамби-Жалсан Дондоковой хоёрдохи зарлалда СССР-эй Верховно Соведэй депутатаар хунгагдахадань, этигэмжэтэ нюурын болоһон байна.

1975 онһоо хүүгэдэй сэрлигтэ, удаань оёдоллой цехтэ хүдэлһэн юм. Нютагайнгаа жолоошон хүбүүн Дэбэев Далайтай хуби заяагаа ниилүүлжэ, айл бүлэ боло, дүрбэн хүүгэдые үргөө. Мүнөө сагта аша зээнэрээ харалсажа, үнэр баян болонхой.

Жаргал Олзобоева эдир залууһаа шүлэгүүдые бэшэһэн, хүүлэй үедэ шүлэгүүдын «Толон» газетэдэ, «Байгал» сэтгүүлдэ хэблэгдэдэг. 2010 онһоо Могой-

тын аймагай «Найдал» гэжэ литературна бүлгэмэй гэшүүн болонхой.

2010 ондо Эхэ ороноо хамгаалгын дайнай Агуу Илалтын 65 жэлэй ойдо зорюулһан Агын радио-конкурсдо «Сэрэгшэн абадаа зорюулнаб» гэжэ шүлэгын нэгэдэхи нуури эзэлээ нэн.

2010 оной сентябрь нарада Ага тосхоной үдэртэ зорюулагдаһан хэмжээ ябуулгануудай шугамаар, композитор Цыцык Очировна Лхамаеватай «Агамнай», «Суурхан байн» гэжэ 2 дуу зохёон гаргаһан юм.

2010 оной октябрь нарада Улаан-Үдын «Бэлиг» хэблэлдэ «Буусахан тоонтын үргэмжөөр» гэжэ шүлэгэй түрүүшын согсолбори хэблэ-

эд, 2011 ондо энэ номтой танилсуулга үнгэргөө бэлэй.

Ага нютагайнгаа элитэ хүгжэмшэдтэ хандажа, Бато Бальжинимаевтай «Зугаалай-мини жаргалай нютаг», «Эрьежэ ерэхэдэм», Ринчин Балдандашиевтай «Зугаалайхан», «Захяа дуун», «Аша зээнэртээ», «Найдал бии», «Мүнхээн дураяа мэдүүлээ», «Хайратай намдаа хайратай», «Һаруулхан дуран», «Инагтаа хайратай нүхэр лэ» гэжэ дуунуудые гаргаһан байна.

Жаргал Олзобоевагай бэшэһэн шэнэ шүлэгүүдтэйн «Буряад үнэн» сониной удаадахи дугаарта танилсуулхабди.

Цырегма САМПИЛОВА
энэ хуудаһа бэлдэбэ.

Суббота, 27

ПЕРВЫЙ КАНАЛ

Table with TV program schedule for the first channel on Saturday, 27. Columns include time slots and program titles like 'УМНИЦЫ И УМНИКИ', 'СЛОВО ПАСТЫРЯ', etc.

«РОССИЯ»

Table with TV program schedule for the 'Россия' channel on Saturday, 27. Columns include time slots and program titles like 'ДВАЖДЫ РОЖДЕННЫЙ', 'СЕЛЬСКОЕ УТРО', etc.

Table with TV program schedule for the first channel on Saturday, 27. Columns include time slots and program titles like 'СУББОТНИК', 'ГОРОДОК', 'ВЕСТИНИК ГОРСОВЕТА', etc.

КУЛЬТУРА

Table with TV program schedule for the 'Культура' channel on Saturday, 27. Columns include time slots and program titles like 'ЕВРОНЬЮС', 'БИБЛЕЙСКИЙ СЮЖЕТ', 'АТЛАНТЫ. В ПОИСКАХ ИСТИНЫ', etc.

АРИГ УС

Table with TV program schedule for the 'Ариг Ус' channel on Saturday, 27. Columns include time slots and program titles like 'АНТОНИО ГАУДИ - АРХИТЕКТОР ОТ БОГА', 'КОТЕКСТ', etc.

Table with TV program schedule for the first channel on Saturday, 27. Columns include time slots and program titles like 'Х/Ф ДВА ФЕДОРА', 'ГОРОДОК', 'ПОГОДА', etc.

ТИВИКОМ

Table with TV program schedule for the 'Тивиком' channel on Saturday, 27. Columns include time slots and program titles like 'СЕРЕДИНА ЗЕМЛИ', 'В ТЕМЕ', 'СЕРЕДИНА ЗЕМЛИ', etc.

Table with TV program schedule for the first channel on Saturday, 27. Columns include time slots and program titles like 'ОСЕННИЙ МАРАФОН', 'УТУМАТА', 'ТАЙНА СЕКРЕТНОГО ШИФРА', etc.

СТС «БАЙКАЛ»

Table with TV program schedule for the 'СТС Байкал' channel on Saturday, 27. Columns include time slots and program titles like 'ШАЙБУ, ШАЙБУ!', 'РАПУНЦЕЛЬ', 'МАЛЕНЬКИЙ ПРИНЦ', etc.

НТВ

Table with TV program schedule for the 'НТВ' channel on Saturday, 27. Columns include time slots and program titles like 'БОЛЬШОЙ БОЙ АСТЕРИКСА', 'МАЛЕНЬКИЙ ПРИНЦ', etc.

Table with TV program schedule for the first channel on Saturday, 27. Columns include time slots and program titles like 'СУПРУГИ', 'СМОТР', 'ТАЙНА СЕКРЕТНОГО ШИФРА', etc.

5 КАНАЛ

Table with TV program schedule for the '5 Канал' channel on Saturday, 27. Columns include time slots and program titles like 'ПРОФЕССИЯ - РЕПОРТЕР', 'ПРОГРАММА МАКСИМУМ', etc.

Воскресенье, 28

ПЕРВЫЙ КАНАЛ

Table with TV program schedule for the first channel on Sunday, 28. Columns include time slots and program titles like 'НОВОСТИ', 'ПРОСТИ НАС, ПЕРВАЯ ЛЮБОВЬ', 'АЛАДДИН', etc.

«РОССИЯ»

Table with TV program schedule for the 'Россия' channel on Sunday, 28. Columns include time slots and program titles like 'ОПАСНЫЕ ДРУЗЬЯ', 'ВСЯ РОССИЯ', 'САМ СЕБЕ РЕЖИССЕР', etc.

КУЛЬТУРА

Table with TV program schedule for the 'Культура' channel on Sunday, 28. Columns include time slots and program titles like 'ЕВРОНЬЮС', 'ОБЫКНОВЕННЫЙ КОНЦЕРТ', 'ПОЗДНЯЯ ВСТРЕЧА', etc.

Table with TV program schedule for the first channel on Sunday, 28. Columns include time slots and program titles like 'АНТОНИО ГАУДИ - АРХИТЕКТОР ОТ БОГА', 'КОТЕКСТ', 'ПАЦАНЫ', etc.

АРИГ УС

Table with TV program schedule for the 'Ариг Ус' channel on Sunday, 28. Columns include time slots and program titles like 'ЗИГАГ УДАЧИ', 'СТО ВОПРОСОВ К ВЗРОСЛОМУ', 'ЛЕОНИД ЯРМОЛЬНИК', etc.

ТИВИКОМ

Table with TV program schedule for the 'Тивиком' channel on Sunday, 28. Columns include time slots and program titles like 'РАДАР-СПОРТ', 'РАДАР-СПОРТ', 'РАДАР-СПОРТ', etc.

Table with TV program schedule for the first channel on Sunday, 28. Columns include time slots and program titles like 'ПРЕМЬЕР-ПАРАД', 'НОЧНОЙ КАНАЛ НА ТИВИКОМЕ'.

СТС «БАЙКАЛ»

Table with TV program schedule for the 'СТС Байкал' channel on Sunday, 28. Columns include time slots and program titles like 'МАТЧ-РЕВАНШ', 'СНЕЖНЫЕ ДОРОЖКИ', 'СМЕШАРИКИ', etc.

НТВ

Table with TV program schedule for the 'НТВ' channel on Sunday, 28. Columns include time slots and program titles like 'СУПРУГИ', 'СЕГОДНЯ', 'РУССКОЕ ЛОТО', etc.

5 КАНАЛ

Table with TV program schedule for the '5 Канал' channel on Sunday, 28. Columns include time slots and program titles like 'ХОЛОДНОКРОВНАЯ ЖИЗНЬ', 'ПРОГУЛКИ С ЧУДОВИЩАМИ', 'СЕЙЧАС', etc.

АНДА НҮХЭРӨӨ АМАРШАЛНАБДИ!

Манай анда нүхэр Очиржаб Кункурдонов Эсэг ороноо хамгаалгын Агуухэ дайнай эгээл хүшэр үедэ, 1942 онгой октябриин 6-да Агын тойрогой Зугаалай тосхондо түрэнэн намтартай. Аба эжы хоёрын, ажалша бэрхэ Гумпилай Кункурдон болон Аюрай Сымжаан гэгшэд, 8 үринэрэй шарай хаража, бултыен дүхэргэнээр үргэжэ, гарыен ганзагада, хүлтыен дүрөөдэ хүргэнэн байна.

Очиржаб Кункурдонов 1961 ондо Зугаалайнгаа дунда нургуули дүүргэнэй удаа Туркмениин сүл губида гурбан жэл соо сэрэгэй алба гараа. Түрэл нютагаа бусажа, Зүүн Сибириин технологическа институт дүүргээд, инженер-барилгашанай мэргэжэлтэй боложо гараа. Ажалайнгаа намтарые Шэтын областиин Агын тойрогой Орловско ГОК-то юрын мастерһаа эхилээд, ахамад инженер болотор ургаһан юм. Очиржаб Гумпилович 1977 ондо Улаан-Үдэ хото зөөж эрээд, Буряадай АССР-эй Министрнүүдэй Советэй капитална барилгын управлениин начальнигай орлогшоор, промышленноостиин министрэй орлогшоор амжалтатайгаар хүдэлмэрилөө. 1986 онһоо хойшо Буркоопсоюзда хүдэлдэг болоходоо, хүдөө нютагуудта олон тоото дэлгүүрнүүдые, колбаса үйлэдбэрилдэг цехүүдые барюулһан байна. Тиин хаанаше ажаллахадаа, амжалтануудые туйлажа, олон тоото Хүндэлэлэй грамотануудаар шагнагдаа юм.

1965 ондо залуу гүлмэрхэн Сэрсэгмаа Норпиловнатай нүхэсэжэ, удангуй айл боложо, Марина басагатай, Ойдоб хүбүүтэй болоһон. Мүнөө 6 аша зээнэрны, 1 зээнсэрны хүгшэн аба эжынгээ нэрэ нэрлүүлжэ ябанад. Эрхим жэшээтэ энэ гэр бүлэ Улаан-Үдэ хото шадар байшан гэр барюулжа ороод, тойруулаад түрэл гаралхидын мүн лэ гэрнүүдые бодхоожо, мүнөө Зугаалайн үйлсэ би болонхой. Энэ ушарта ёстой "Кункурдон баабайн бууса" гэгдэхээр бүлэг айл болоод байна бшуу. Кункурдон баабайнгаа буусада ажанамгалан, элүүр энхэ, олон зон нүхэдтэй жаргал түгэс хуугыг даа гэжэ Очиржаб Гумпиловичта болон гэр бүлэдэн үрэнэбди!

Олон тоото нүхэдэйнь зүгһөө үрэн байгша Цырен-Доржо Магаков, Цырендулма БАРАДИЕВА.

ВОЗРАСТНЫЕ ОГРАНИЧЕНИЯ В ТЕЛЕПРОГРАММЕ

В телепрограмме с 27 августа, согласно ФЗ от 29.12.2010 «О защите детей от информации, причиняющей вред их здоровью и развитию», вступающему в силу с 1 сентября 2012 года, будут присутствовать знаки о возрастных ограничениях:

- 0+ - от 0 до 6 лет
6+ - от 6 до 12 лет
12+ - от 12 до 16 лет
16+ - от 16 до 18 лет
18+ - старше 18 лет

Срочно сниму дом, комнату в малосемейке или полублагоустроенную квартиру. Недорого. Тел.: 63-80-88.

Үнэгэрхэн зуун жэлэй аршан зуур

2012 он – Россиин түүхын жэл

Аркадий БАТОМУНКУЕВАЙ проект

197. Буряты – слесаря, видельникаиэ „оурановъ”- бурятскихъ божковъ /Забайкальск. обл./.

Хүндэтэ уншагшад, хэрбээ хоморой фото-зурагуудтай наа, тэдэнээ редакцидамнай эльгээжэ, бүгэдын онорто дурадхыт гэжэ таанадтаа ханданабди. Айл бүхэнэй хадагалаанда иимэ баялиг олдохол байха. Тэдэнээ ерээдүйнгөө үеынхидтэ дамжуулаял.

Манай хаяг: 670000, Улаан-Үдэ хото, Каландаришвили, 23, каб.26; электрон хаяг: unen@mail.ru Тел.: 21-64-36.

XVIII зуун жэлдэ буддын шажанай скульптура бүтээжэ эхилхэн, тиин XIX зуун жэлэй һүүл багта, XX зуун жэлэй эхиндэ бүри һалбаран хүгжэһэн түүхэтэй. Хальмагта илангаяа модоор хэгдэһэн бурхад-бүтээлнүүд, харин Буряадта модоор, түмэрөөр хэгдэһэн хэрэгсэлнүүд олондо сэгнэгдэдэг бэлэй. Бурхан шудхадаг буряад түб гэжэ Суулгые, харин модошо дархашуулай нютаг гэжэ Цыбииков С.Ц. гэнэн бэрхэ скульптортай байһан Оронгые нэрлэдэг байгаа.

Тэрэшэлэн гуулин, хүрэл бурхадаараа Суулгын дасан суурхадаг хэн. Тиимэһээ Суулгын буряадуудай гэр бүлэнүүдтэ хадагалагдадаг скульптурна бурхад хадаа Суулгын ламанарай, бурхан бүтээдэг мастернуудай горитой үүргэ бэлүүлдэг байһые гэршэлнэ бшуу.

Эездэ-Худайн ведомствын (Эрхүүгэй губерни) бүлэг буряад зон. Модон гэрэй хэрэлсы дээрэ буулгаданхай. Тэг дундан тарасуун бариһан буряад хүн һууна.

126. Приготовлениэ „тарасуне” - молочной котки /Вркутск. губ./.

Tол мүрэнүүд дээрэ ооһороор гү, али һалануудаар онгосонуудые татадаг бурлаагуудые харанат. XVI зуун жэлэй һүүлээр, XVII зуун жэлэй эхээр бурлаагууд бии болоһон байна. Уһан мүрэнэй транспортын хүгжөөгүй үеие бурлаагуудай ажал гэршэлнэ гээшэ. Бурлаагуудые хэрэглэдэг онсо газарнууд гэбэл, Волжско газар – Москваһаа Астрахань хүрэтэр, Беломорско – Москваһаа Архангельск хүрэтэр, Днепровско – Украина дээрэ. Таряшад бурлаагууд болодог байгаа. Байгал далай дээрэ бурлаагуудай хүсэн хэрэглэгдэдэг хэн. Энэ фото- зураг дээрэ хоёр буряад бурлаагууд ооһороор онгосо эрьэ тээшэ татана.

Жэшээн, һалхитай байбалынь, онгосынь далбаганууд үлгэгдэдэг, тиигэжэ бурлаагуудай ажал хүнгэлэгдэдэг байгаа. Артель артелеэр бурлаагуудые (10-һаа 40 хүн, үгы һаа, 150 хүн хүрэтэр) хүлһэлэн абадаг байгаа. Зүгөөр техничекэ дэбжэлтын үедэ XX зуун жэлэй эхиндэ бурлаагуудай ажал хэрэглэгдэхэ болёо.

Tарасуун – һүнэй архи, Сибириин арадуудай аргаар бүтээгдэнхэй. һүнэй ээдэмэг (молочные дрожжи) хэрэглэгдэнэ. Того буйлуулан гаргаһанай удаа үлһэн ээдэмэг хэрэглэгдээ. Тиихэдэ тусхай шэрэм амһарта (кувшин) руу бага бага дунһалаар юулэгдэхэ үедөө халуун уурал болоһон һүн тусхай хоолойгоор дамжуулагдана. Хүйтэн уһан соо табигдаһан кувшинай хэрэглэгдэбэл, тарасуун болохо. Харин тогоон соохи ээдэһэн творогынь - буряадуудай гол эдеэн аарса болоно. Хэдэн дахин энэнэ дабтабал, хатуу архи нэрэгдэхэ юм.

Бееэ шэрэхэ, ашаа зөөхэ хэрэгтэ гансашье морид бэшэ, мүн буханууд, үнеэд, харин зүүн аймагуудта тэмээнүүд хэрэглэгдэдэг байгаа. Тиигэжэ ашаан мэшээглэгдэһэн тогүүдээр гү, али хоёр мөөритэй тэргэ (арба) дээрэ зөөгдэдэг хэн...

1898 год.

Сибирь. Верхнеудинск хото. Сайн магазин.

2012 он - Россиин түүхын жэл

ҮЛДЭРГЫН СЭХЭЭТЭН

НЮТАГАЙ ХУРГУУЛИЙН ТҮҮХЭ

**Үнэр бэлигэй үлгы
Үльдэргын хургуули үлзы –
Олондо олгоош харгы
Урдам табяаш дугы.
Ц.Номтоев.**

Үльдэргын дунда хургуулийн түүхэ аяар холын 1922 онһоо эхилнэ. Заха Толгой гэжэ газарта холын бодолтой Сэдэб Базаров гэжэ хүн хуушан монгол хэлэ бэшэгтэ үхибүүдые хургажа эхилһэн байна. Хожомоо тэрэ Бишын-дан-багша гэжэ алдаршаһан юм.

1924 ондо Хориин аймгүйсэдкомой шиидхэбэрээр Зүүн Үльдэргэдэ эхин хургуули нээгдээ. Энэ хургуулида түрүүшын багшанар, хүтэлбэрилэгшэд Петухова, Ж.Жабон, Ц.Р.Раднаева, Н.Д.Козлова, Е.Б.Хромцова болон бусад хүдэлһэн намтартай. 1931 ондо үльдэргынхид хургуулийн шэнэ байшан баряа. Найман жэлэй үнгэрһэн хойно эхин хургуули долоон жэлэй болгогдожо, дүтэ оршодог Эгэтын-Адаг, Харха, Эгэтэ, Мужыха, Үлзытэ, Георгиевко, Булам, Ашанга, Амгаланта нютагай үхибүүдые эндэ хургадаг болоо. Хожомоо нютагайнгаа дунда хургуулинуудые дүүргэһэн хүршэ нютагуудай үхибүүд Зүүн Үльдэргын долоон жэлэй хургуулиие хайханаар нанан дурсан ябадаг нэн. Дүшөөд онуудай үетэн энэ хургуулийн түрүүшын директор Б.Н.Цыренжапов, багшанар Д.О.Ширабон, Д.Б.Будаев, С.А.Бахлаев, Ж.Ц. Цыжипов, Е.Н. Бугдашкин, Ц.О.Бимбаев, Д.Д.Галсанова, Д.А.Машанова, А.М.Николаева, С.Г. Ильин, Б.Б.Баяндаев, Д.Д.Дугаров, А.Д.Дымчиков, Н.А.Климова, А.А.Михайлова, В.Н.Мункоев, М.М. Хамаганова, А.Ш.Шабаев, Ф.Н.Шабаева, Д.Б.Доржиева болон бусадые сэдхэлдээ мартангүй ябадаг.

Дүшөөд гаран онуудаар хургуулийн директор С.Н.Нимаевай хүтэлбэри доро хүдэлһэн багшанар Ц.Б. Нимаева, Д.Д. Дондокова, Ж.Ц. Цыжипов, Д.Д. Дондукова, Ц.Д.Б.Гатыпова, Ц.Б.Дугданов, М.З. Янгутова, Д.Ж.Цыденова, Ц.Ц. Ринчин, Т.С. Матвиенко, Е.М. Модогоров, К.Т. Модогорова, А.М. Николаева, Д.Б. Будаев, Д.Ц. Пунсуков, М.В.Тарнуева, Б.-Х.С. Будажаанова, А.И.Черкесова, В.В.Убеев, А.Д. Голубева гэгшэд ажалай габыяа туйлаһанайнгаа түлөө үндэр нэрэ зэргэнүүдтэ, шагналнуудта хүртэһэн байдаг.

Энэ хургуулийн директорээр 1949 онһоо эхилжэ, 1970 он хүрэтэр уран зохёолшо, Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнай ветеран Ц.Н.Номтоев таһалгаряагүйгөөр 21 жэл соо хүдэлһэн байна. Эндэ хүдэлжэ байхадаа, тэрэ Социалист Ажалай Герой, РСФСР-эй габыяата багша гэнэн хүндэтэ нэрэ зэргэнүүдтэ хүртөө.

Мүнөө үедэ энэ хургуули Социалист Ажалай Герой Ц.Н.Номтоевой нэрэмжэтэ болгондохой. Уран зохёолшын түрэнһөөр 100 жэлэй ойн баярые тэмдэглэһэн үдэр, онсолбол, 2010 оной майн 14-дэ энэ хургуулида нэрэнһэ олгогдоо.

Ц.Н.Номтоевой директорээр хүдэлһэн жэлнүүдтэ энэ хургуулида мартагдашагүй үйлэ хэрэгүүд болоо. 1956 ондо дунда хургуули нээгдээ. Тверь, Курск, Горький, Тамбов хотонуудай багшанарай дээдэ хургуулинуудые дүүргэгшэд эндэ хүдэлхээ ерээ. Энэ хургуулида олон жэлдэ үрэ бүтээсэтэйгээр хүдэлжэ, үльдэргынхидэй болон тэдэнэй үхибүүдэй зүрхэ сэдхэлдэ мартагдашагүй дурасхаал үлэһэн багшанарые нэрлэбэл, Л.Ф. Шишкова, Л.В.Щенникова, Н.С. Пономарева, В.М. Соколова, З.И. Мягкова, Е.Ф. Иванова, П.И. Возлеева,

Г.И. Котельникова, А.С.Алимпиева, К.Х.Завьялова гэгшэд болоно. Холоһоо ерэнэн багшанартай сүг хүдэлһэн бэлигтэй багшанарые нэрлэе: П.С.Туговикова, Ц.Ц. Цыренжапова, К.Б.Цыбенцова, Д.Д. Дондокова, С.С. Садовская, Ц.Б.Гуруева, А.Г. Терентьева, А.Б.Андреева, А.А.Егорова. Тэдэнэр хуралсалай материалдай удхада, хуралсалай кабинетүүдэй үндэнэ хууриие ашаг үрэтэйгөөр хэрэглэлгэдэ, багшын ажалай үрэ дүн туйлалгада ходо анхаралаа хандуулжа хүдэлдэг байгаа.

Жэлнүүд үнгэржэ, хүн зоной байдал хайжараа. Олон нютагуудта хургуулинууд нээгдээ. 1960 ондо колхозой түрүүлэгшэ Ж.Д.Сампилоной дэмжэлгээр болон тухаламжаар хургуулийн байшан нэгэдэмэл колхозой түб буса руу абаашагдаһан байна.

1964 ондо үшөө нэгэ түүхэтэ үйлэ хэрэг энэ нютагта болоһон байна. хургуулийн шэнэ байшан баригдажа, эндэ мүнөөшье болотор дороһоо ургаж ябаһан залуу үетэниие эрдэм номдо хургажа байдаг. Үльдэргынхид, пенсионернүүд, түрэлхид колхозой түрүүлэгшэ, Бурядай АССР-эй Верховно Советэй депутат ябаһан Д.-Д.А.Бальжановай, Ветерануудай советэй түрүүлэгшэ байһан Ж.Д.Сампилоной, хургуулийн директор байһан Ц.Н.Номтоевой эдэбхитэй дэмжэлгээр энэ хургуули баригдаһан түүхэтэй. хургуулийн музейн дэбтэр соо барилгашадай бригадын гэшүүдэй орхихон иимэ бэшэг мүнөөшье бии. Тэрэниие Д.Д.Галсанов, Ж.А. Цыденов, Ц.Дубшанов, Ц.Лыктыпов, В. Филиппов, Ж. Цыбжипов, Г. Цыденжапов, Б.Агбанов, М.Цырендоржиев гэгшэд бэшэһэн байна: "Бидэ, Үльдэргын пенсионернүүд, энэ хургуулийн барилгада хабаадахадаа, харуул гэрэлтэй, уужам гоё болоһой гэжэ ехэ оролдожо бариһан байнабди. Манай үхибүүд, аша зээнэрнай энэ хургуулида хуража, эрхим хүнүүд болог лэ".

Ц.Н.Номтоевой болон тэрэнтэй сүг хүдэлһэн багшанарай хэрэг шэнэ үеын багшанар нэрэтэй түрэтэйгөөр үргэлжэлүүлнэ. Тэрэнтэй гэршэ гэхэдэ, 1968 ондо энэ хургуули РСФСР-эй Верховно Советэй Президиумэй Хүндэлэлэй грамотаар шагнагдаа.

Эрдэм хуралсалые хүгжөөлгэдэ энэ нютагта хүдэлһэн багшанар ехэ хубитаяа оруулһан байна. Эдэнай хэд бэ гэбэл, РСФСР-эй болон Бурядай АССР-эй габыяата багша Д.Д. Дондокова, арадай эрдэм хуралсалай отличник Д.Б.Гатыпова, Бурядай АССР-эй габыяата багша Н.Б. Чимитова, Ц.Б. Дугданов, Г.С.Будажанова, А.Д. Голубева, ахалагша багшанар Я.Ш.Бадмацыренова, М.З. Цыдыпова, Д.Ц.Догсонова, Д.Д. Цымпилова, Р.Х.Д.Цыбикжапова, Д.Ж. Жамбалова, В.Н. Цыренова, Г.Ц. Найданова, О.Г. Гомбоева, Буряад Республикын габыяата багша Ц.Х.Ж. Жамьянова, ВЛКСМ-эй XV съездын делегат байһан К.Ш.Цыденов, Бурядай АССР-эй соёлой габыяата хүдэлмэрилэгшэ А.Ч. Цыденова, арадай эрдэм хуралсалай отличник Д.Г. Цыренова, Р.Ц. Цыренова болон бусад.

Жараад онуудай хуушаар, далаад онуудай эхээр багшанарай коллективтэ Эрхүү, Ярославль, Шэтэ, Улаан-Үдэ хотын дээдэ хургуулинуудые дүүргэгшэд хүдэлхээ ерэнэ. Эдэнай хэд бэ гэхэдэ, Г.Д. Цыренова, М.О. Эрдынеева, Б.Ц.Доржиева, Н.Д. Жалсанова, Ж.Д.Базарова, Т.Л. Дабаева, Ч.Ц.Галданов, С.А. Алагуева, С.Ц. Дмитриева, Б.-Х.Ц.Бодиева, Г.Л. Ринчинова, А.С.Цыденов, С.Б.Доржиева, С.Э.Цыренжапова, В.К. Суданова, Б.-Н. Д. Дугарова, С.Ш. Мандага-

Нютагаархид Сваямбу субаргын арамнайда

Хуһан-Хушуунай фермэдэ

1936 он. Үльдэргэ нютагай аха захатан

ева, К.Б. Дармаева, Б.Ц. Номтоев, Л.Ц.Галсанова, Ж.Ц.Д.Дондокова, М.Ж.Цыжипов, Ц.Б. Цыжипова, М.Б. Цыдыпова, Б.-Ж.Ю. Цыренжапов, Х.С. Доржиева болон бусад.

Хургуулийн байгуулагдаһан саһаа хойшо хургуулийн директорнүүдээр хүдэлөө гэбэл, Петухов, Ж.Ж.Жабон, Ц.Р. Раднаев, Н.Д. Козлов (1924-1928), Ц.Р. Раднаев (1929-1930), Ф.В. Миронов, Н.Д. Козлов, Храмов, Ч.-Ц.Д. Доржиев, Т. Ламханов, Е.М. Модогоров, Д.О. Ширабон, Ц.-Д. Итыгил (1931-1939), Б.Н. Цыренжапов (1940-1942), С.Г. Ильин (1942-1943), С.Н.Нимаев (1943-1948), Е.М. Модогоров (1948-1949), Ц.Н.Номтоев

(1949-1970), К.Ш. Цыденов (1970-1971), Ж.М. Мажиев (1971-1972), Б.Д. Дугаров (1972-1975), В.Д. Балданов, Д.-Д.Ц. Гармаев, Д.Б.Гатыпова, Ж.Ц. Номтоев (1975-1988), С.Б. Цыжипова (1988-2005), Д.Ц. Галсанова (2005 онһоо).

**Долсон ГАЛСАНОВА,
Үльдэргын дунда
хургуулийн директор,
Россиин Федерациин
юрэнхы эрдэмэй
хүндэтэ хүдэлмэрилэгшэ.**

**"Мүнгэн сэргэм Үльдэргэ"
гэһэн номһоо
Эльвира ДАМБАЕВА оршуулба.**

Хүдөө нютагуудаа хэргээл!

ХОЙТОГОЛДО БОЛОҮОН НАЙР

Үнгэрхэн долоон хоногто Түнхэнэй аймагай газар дэбисхэр саһаар хушагдажа, гэнтэ хүйтэржэ эхилээ. Харин Хойтогол хурунда эмхидхэгдэһэн ехэ найр нааданай үедэ үүлэнэй саанаһаа наран бултайжа, хүндэтэ айлшадые, нютагай зониие дулаасуулжа баярлуулба. Энэ ямар найр бэ гэхэдэ, нийтын болон политическэ ажаябуулагша, дайнай болон ажалай ветеран, Илалтын гурбан Парадта хабаадагша

Буда Дабаевич АНГАРХАЕВАЙ мүнхэ дурасхаалда болон тэрэнэй түрэхөөр 90 жэлэй ойдо зорюулагдаһан хэмжээ ябуулганууд болоно. Спортын шэнэ байшан ашаглалгада тушаалга, мүнхэ дурасхаалай самбар нээлгэ, эрдэмэй-практическа конференци эмхидхэлгэ болон бусад үйлэ хэрэгүүд үдэрэй туршада үнгэргэгдэжэ, хойтогойхидые баясуулба.

Улаан утаһан хайшалагдаба

Спортын байшанай түлхюур

СПОРТЫН БАЙШАН ҮҮДЭЭ СЭЛИБЭ

Иимэ томо спортын байшан Хойтогдолдо үшөө байгаагүй юм. Тэрэнэй ашаглалгада тушаалгын үедэ Буряад Республикын Арадай Хуралай депутадууд айлшаар бууба. Эдэ хэд бэ гэбэл: Цыденжап Батуев, Александр Стопичев, Владимир Павлов, Владимир Булдаев, Даша-Нима Содномдоржиев гэгшэд болоно.

Нээлгын баяр ёһололой үедэ Түнхэнэй аймагай толгойлогшо **Андрей Самарин**ов хабар үнгэргэгдэһэн Россиин Федерациин Президентын хунгалгада хойтогойхойдой эдэбхитэйгээр хабаадаһанай түлөө тус спортын байшан бэлэг болоно гэжэ тэмдэглэбэ. "Тийхэдэ бүхы хунгалгада 95 процентнь хунгалгада хабаадажа, 90 процентнь Владимир Путиной түлөө дуугаа үгэһэн байна. Иимэ эдэбхитэйгээр хабаадаһан ажаһуугшад мүн лэ зүрхэлжэ, энэ байшандаа олоороо ерэжэ, физкультурар болон спортын элдэ зүйлнүүдээр бээе хорихо бээе гэжэ найдагдана", - гээд Андрей Самарин мэдүүлбэ.

- Урдаа байһанаа хаража, хойноо үлэһэн зоноо ханажа байжа гэшэмнай найн хэрэг гэшэ. Буда Дабаевичай хэһэн ажалые хүсэд үшөө ойлгоногүйбди. Харин дурасхаалынь мүнхэлжэ, хүдөө нютагтаа иимэ социальна удхатай байшан бодхоһонтнай баярламаар. Тиймэһээ бэрхэ, ухаатай байнат. Саашадаа баян тарган хуухатнай болтогой, - гээд Арадай Хуралай Түрүүлэгшын орлогшо **Цыденжап Батуев** амаршалба.

"Единая Россия" партиин Буряадтахи таһагай секретарь **Владимир Павловай** уһан буряад хэлэн дээрэ суларагшадые амаршалхадань, хойтогойхойд гайхан байжа, нэръемэ альга ташалгаар угтаба. "Танай шэнэ спортын ордон соо шанга бэетэй, хурса ухаатай хүбүүд, басагад хүмүүжүүлэгдэн гаража, хизаар орондоо дуратай эрхэтэд болохо бээ", - гэжэ Владимир Павлов хэлэбэ. 50 мянган түхэриг "Единая Россия" парти номолхо гээд, В. Павлов найдуулба.

Физкультура болон спортын талаар республиканска хорооной таһагые даагша **Баир Дашибальжиров** нэн түрүүн барилгашадта баярые хүргэбэ. "Ходо Түнхэн ерэхэдэ, эндэхи байгаали хаража, нүдөө хужарлуулдагби. Харин мүнөө Хойтогойлой оршон тойронхи байгаали хараад, гайхажа баранагүйб. Эгээл иимэ газарта манай түрүү тамиршад хорилго гарахань гэжэ ханахаддаа, атаарха-

ад абанаб. Үнгэрхэн хабар эхэнэрнүүдэй барилдаагаар Россиин суглуулагдамал команда танай Аршаанда хорилго гаража, дэлхэйн Кубогта, Олимпиин наадануудта амжалтатайгаар хабаада гээд хануулая. Танайшые нютагһаа бэрхэ тамиршад гараха гэжэ хананаб", - гээд Баир Дашибальжиров хэлэбэ. Баяр ёһололой оршондо электроно табло тэрэ бэлэглэбэ.

Хойтогойлой ажаһуугшадые Хэжэнгын аймагай түлөөлэгшэд амаршалхаяа бууба. "Буда Дабаевич Ангархаев хэдэн жэл соо манай нютагта хүдэлжэ, ажахынүүдыемнай яһала дээшэнэ үргэлээн байна", - гэжэ Хэжэнгын аймагай толгойлогшо **Геннадий Лхасаранов** тэмдэглэбэ.

Спортын байшанай хүлдэ тэмдэгтэ түлхюур хургуулийн директор **Любовь Донитова** да барилгашад барюулба. Харин улаан лентэ аймагай гулваа Андрей Самарин, Арадай Хуралай хорооной түрүүлэгшэ Владимир Павлов, Физкультура болон спортын талаар республиканска хорооной таһагые даагша Баир Дашибальжиров, Б.Д.Ангархаевай хүбүүн Баяр Будаевич, Лондон хотодо үнгэргэгдэһэн Паралимпийн наадануудта хабаадагша Ирина Баторова, 8-дахи классай шаби Жаргал Болотов гэгшэд хайшалжа, шэнэ спортын байшанай нээгдэһэниие мэдүүлбэ.

Спортын байшанай ханада Буда Ангархаевай мүнхэ дурасхаалай самбар үлгэгдэбэ. Мэдээжэ нютагаархинай нэрэ хизаар ороноо шэнжэлгын музейдэ, шэнэ спортын байшанда олгогдобо.

"ЭЖЫ АБЫН НЮТАГ – МАНАЙ НЮТАГ"

гэһэн гаршаг доро аймагай эрдэмэй-практическа конференци Хойтогдолдо үнгэрбэ. Түнхэнэй аймагай бүхы хургуулинуудай шабинар хабаадаба.

Тус үйлэ хэрэг хоёр бүлэгтэ бүридэһэн байна. Нэгэдэхи бүлэгтэ хабаадагшад нютагайнгаа мэдээжэ хүнүүд тухай элидхэлнүүдые бэлдэбэ. Харин хоёрдохи бүлэгтэ хүбүүд, басагад нютаг нугануудайнгаа түүхэтэ газарнууд тухай хөөрбэ.

- Түнхэн нютагһаа уг гарбалтайшые наа, угаа һонин юумэнуудые мэдэжэ абааб. Нютагайнгаа мүнхэ аршаануудай, хада бурхадтаа үргэлнүүдэй бии болоһон түүхэнүүдые ехэ һонирхон шагнанаб. Тиймэһээ хизаар ороноо шэнжэлгэдэ ехэ тухатай хэмжээ ябуулга болобо гэшэ, - гэжэ Буряадай

гүрэнэй университетэй багша, хэлэ бэшэгэй эрдэмэй кандидат **Валентина Дугаровна Патаева** хэлэнэ.

Арадай уран зохёолшо **Ардан Лопсонович Ангархаев**ай хэлэнээр, иигэжэ ургажэ ябаа залуу бургааһадые нютагайнгаа түрүү хүнүүдээр танилсуулжа байхадэ, баярламаар байна. "Мүнөөдэрэй һайндэр манай нютагай суута хүбүүн Буда Дабаевич Ангархаевта зорюулагдана. Эндэ хабаадаһан хүбүүд, басагад энэ ямар хүн байгаа гэжэ ойлгожо абаба. Харин хэдэн жэл болоод, өөһэдэньгөө үхибүүдтэ иимэ конференцидэ хабаадаһанаа хөөрөжэ ябаха", - гээд Ардан Ангархаев хэлэнэ.

"Түнхэнэй омогорхол" гэһэн нэгэдэхи бүлэгтэ Жэмһэгэй дунда хургуулийн 7-дохи классай **Бато Ангаров** Шэмхын интернат-хургуулийн 8-дахи классай **Амгалан Бодиев** хоёр шангай хуруинуудта гараба. Харбяангуудай хургуулийн 7-дохи классай **Дайана Зайганова** түрүү хуури эзэлхэдэ, Владимир Бизьяевич Саганов тухай хөөрөжэ үгөө.

"Эжы абын нютаг – минии нютаг" гэһэн хоёрдохи бүлэгтэ Жэмһэгэй дунда хургуулийн 7-дохи классай хурагша **Ирина Цыбденова** Аршаанай лицей-интер-

нат хургуулийн 8-дахи классай **Сергей Иванов** хоёр шалгарба. Горхоной дунда хургуулин 7-дохи классай хурагша **Дашанима Дамбаев** ехэ үргэл мүргэлтэй Хэрэнэй Тэбхэр тухай элидхэл дураджажа, түрүүлжэ гараа.

НААДАН ОРОЙ БОЛОТОР НАЯРАА

Хойтогол хууриной ажаһуугшад дуратайгаар концерт наада хараба. Аймагай соёлой таһагай (даагшань - Эржэна Шобоева) бэлдэһэн энэ кон-

церт олондо хайшаагдаа.

Түнхэнэй эстрадын урдаа хараха дуушад Вячеслав Цырендоржиев, Александр болон Оксана Пархаевтан, Маргарита Гыргенова болон бусад хайхан дуунуудаа бэлэглэбэ. Эдуард Сампиловай морин хуур дээрэ хүгжэм гаргахадань, сугларагшад халуунаар угтажа абаа. Мүн тийхэдэ "Аршаан булаг" гэһэн хүүгэдэй жэшээтэ ансамбль хатарнуудаа харуулжа, олониие гайхуулаа.

Буряад орон соогоо мэдээжэ

болоһон артистнар, Түнхэн нютагһаа уг гарбалтай Сэдэб Банчикова болон Туяна Холбоева хоёр найр наадые шэмгэлээрээ шэмгэлэбэ.

Концертын удаа бүхы сугларагшад ёохорой дүжэригтэ гаража, булта һайндэртэ хабаадагшадтай тоодо оролсобо. Үдэшэ орой Хойтогойлой мүшэтэ огторгойе янза бүриин салюдай галханууд гэрэлтүүлбэ.

Борис БАЛДАНОВ.

Авторай фото-зурагууд.